

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/6/2022
Identifikačné číslo spisu:	5117223952
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5117223952.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Štátneho fondu rozvoja bývania, so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, zastúpeného GARAJ & Partners s. r. o., so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, proti žalovaným 1/ T. M. O., bývajúcemu v Ž., I. XXXX/XX, 2/ N. O., bývajúcej v Ž., I. XXXX/XX, obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Chlapík s. r. o., so sídlom v Žiline, Sládkovičova 167/13, o zaplatenie 29 061,69 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 25Csp/154/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. februára 2021 sp. zn. 11CoCsp/43/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. júna 2020 č. k. 25Csp/154/2017 - 529 I. konanie v časti zmluvného úroku vo výške 2,0 % p.a. z nesplatenej istiny vo výške 29 061,69 eur od 29. decembra 2015 do 20. júla 2017 vo výške 880,22 eur zastavil, II. konanie v časti úroku z omeškania vo výške 8,05 % p.a. z nesplatenej istiny vo výške 29 061,69 eur od 29. decembra 2015 do 19. marca 2019 v časti 847,22 eur zastavil, III. konanie v časti úroku z omeškania vo výške 8,05 % p.a. z nesplatenej istiny vo výške 29 061,69 eur od 29. decembra 2015 do 19. marca 2019 v časti 531,52 eur zastavil, IV. žalobu zamietol, V. žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Výkonaným dokazovaním zistil, že žalobca a žalovaní 1/ a 2/ uzatvorili 4. apríla 2007 zmluvu o poskytnutí podpory č. 511/171/2007, na základe ktorej poskytol žalobca žalovaným podporu z prostriedkov fondu vo výške 1 083 000,- Sk (35 949,01 eur) s lehotou splatnosti 30 rokov. Pre prípad porušenia zmluvy si strany sporu dohodli sankcie upravené v článku VIII., v bode 8.4. tejto zmluvy. Žalovaní v roku 2009 nezaplatili splátky vo výške 398,64 eur, v roku 2010 vyplatili na splátkach navyše 265,76 eur. S poukazom na uvedené nedoplatky za predchádzajúce obdobie predstavoval sumu 132,88 eur. V roku 2011 na splátkach dlhovali 132,88 eur, v roku 2012 dlhovali na splátkach 265,76 eur, pričom v roku 2013, po tom čo boli žalovaní Výzvou k úhrade dlhu z 19. decembra 2012 vyzvaní k úhrade dlhu, uhradili dlžné splátky v sume za predchádzajúce roky vo

výške 531,52 eur. V roku 2014 mali žalovaní uhradiť na splátkach celkovo 1 594,56 eur (uhradili len 1 261,92 eur), čím vznikol dlh na splátkach v sume 332,64 eur. Žalobca 9. novembra 2015 od zmluvy odstúpil. Žalovaní ku dňu odstúpenia od zmluvy uhradili splátky vo výške 731,28 eur, pričom mali uhradiť 1 328,80 eur, čím vznikol dlh vo výške 597,52 eur. Podľa článku VIII., bodu 8.4. zmluvy, ak je dlžník v omeškaní s úhradou ktorejkoľvek so splátok dlhšie ako 6 mesiacov je fond oprávnený po doručení výzvy k vyrovnaní splátok od zmluvy odstúpiť jednostranne, ak nebudú splnené podmienky uvedené vo výzve. Veriteľ si vyhradil právo odstúpiť od zmluvy aj v tých prípadoch, ak dlžník závažným spôsobom poruší zmluvu, a to napr. opakovaným nesplácaním úveru, porušením stavebných predpisov, podstatnou zmenou stavby bez súhlasu veriteľa, zriadením záložného práva v prospech tretích osôb bez vopred udeleného písomného súhlasu veriteľa a podobne. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že uvedený článok zmluvy uvádza nejednoznačne možnosť odstúpenia od zmluvy žalobcom pre prípad omeškania s úhradou splátok žalovanými 1/, 2/ a ponúka možný výklad, že pri každom (aj opakovanom) omeškaní žalovaných je fond oprávnený len po doručení výzvy k vyrovnaní splátok od zmluvy odstúpiť jednostranne, ak nebudú splnené podmienky uvedené vo výzve. Uviedol, že pokiaľ žalovaní uhradili na základe výzvy z 19. decembra 2012 predchádzajúci dlh na splátkach bol fond povinný opakovane v prípade ďalších dlžných splátok najprv vyzvať žalovaných k úhrade dlhu na splátkach v primeranej lehote a až v prípade ich nesplatenia mohol odstúpiť od zmluvy. Bol názoru, že pokiaľ nebol zachovaný takýto postup, k odstúpeniu od zmluvy nedošlo. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 v spojení s § 262 ods. 1, 2 a 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu proti výrokom IV. a V. rozsudku súdu prvej inštancie rozsudkom z 23. februára 2021 sp. zn. 11CoCsp/43/2020 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a priznal žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že zmluvné strany si upravili možnosť odstúpenia od zmluvy v článku VIII., bod 8.4. zmluvy. Odvolací súd súhlasil so súdom prvej inštancie, že z obsahu daného odstúpenia nijakým spôsobom nevyplýva, že by sa jednalo o dôvod odstúpenia - porušenie zmluvy závažným spôsobom, keď takýto dôvod žalobca v odstúpení nevymedzil, ale ako dôvod uviedol omeškanie žalovaných s 8 splátkami úveru vo výške 1 063,04 eur. Poukázal na skutočnosť, že po obdržaní oznámenia o odstúpení od zmluvy o úvere, doručeného žalovanému 1/ 26. novembra 2015, dlh v sume 8 splátok úveru bol žalovanými uhradený. Taktiež poukázal na tretí odstavec odstúpenia od zmluvy, kde sám žalobca uviedol, že žalovaní boli žalobcom opakovane vyzvaní na úhradu dlžnej sumy prostredníctvom upomienok, na ktoré žalovaní nereagovali a dlžnú sumu neuhradili. Túto skutočnosť považoval odvolací súd zo strany žalobcu za zavádzajúcu, nakoľko mal za preukázané, že žalobca doručoval žalovaným iba jednu výzvu k úhrade dlhu a to z 19. decembra 2012, ktorou vyzval žalovaných, aby uhradili dlžné splátky vo výške 531,52 eur, čo aj žalovaní urobili. Dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k platnému odstúpeniu od zmluvy pre závažné porušenie zmluvy, pretože z obsahu odstúpenia taký dôvod nevyplýva a zároveň nie sú splnené podmienky pre odstúpenie od zmluvy podľa prvej vety článku VIII., bod 8.4. zmluvy, teda pre omeškanie s úhradou splátok, keďže doručeniu odstúpenia od zmluvy nepredchádzala výzva na plnenie. Odvolací súd uzavrel, že aj keď sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie o spotrebiteľskom charaktere zmluvy a nedostatku plnomocenstva, táto skutočnosť nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť (posudzujúc podľa obsahu) vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ v súvislosti s namietaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP vyčítal nesprávne právne posúdenie veci v otázke ne/platnosti odstúpenia od zmluvy. Mal za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/111/2008, v ktorom dovolací súd zreteľne vyjadril svoj právny názor na obsah právneho úkonu odstúpenia od zmluvy. Poukázal na podstatné skutkové okolnosti sporu a základné právne východiská pre rozhodnutie odvolacieho súdu a namietal, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keď odvolací súd uvedenie dôvodu odstúpenia od zmluvy dal do priamej korelácie s platnosťou odstúpenia bez náležitého skúmania skutkového stavu, faktickej a nespornej existencie závažného porušenia zmluvy na strane žalovaných. Bol názoru, že žiadny všeobecne záväzný právny

predpis neustanovuje pre právny úkon odstúpenia povinnosť výslovného špecifikovania dôvodu, resp. konkrétneho ustanovenia zmluvy, na základe ktorého si oprávnená zmluvná strana uplatnila svoje právo odstúpiť od zmluvy. Uviedol, že z ustanovenia druhej vety čl. VIII. bodu 8.4. zmluvy vyplýva, že opakované nesplácanie úveru spadá výslovne medzi jeden z demoštratívne uvedených príkladov porušenia zmluvy závažným spôsobom, s ktorým sa spája výhrada žalobcu odstúpiť od zmluvy. Uplatnil si trovy právneho zastúpenia za podané dovolanie.

4. Žalovaní 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/111/2008, na ktoré poukázal žalobca vo svojom dovolaní, nerieši rovnakú právnu otázku. Poukázali na skutočnosť, že žalobca v odstúpení od zmluvy uviedol, že boli fondom opätovne vyzývaní na úhradu dlžnej sumy prostredníctvom upomienok, ktoré tvrdenie sa preukázalo ako zavádzajúce a nepravdivé, keď žalovaní v priebehu zmluvného vzťahu obdržali iba jednu výzvu z 19. decembra 2012. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana spĺňajúca podmienky vysokoškolského právnického vzdelania druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a) v spojení s § 468 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

10. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky ale odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2018 sp. zn. 3Obdo/42/2018 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018, pod R 83/2018).

11. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a

legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1. ods. 2, čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/158/2017, sp. zn. 4Cdo/95/2017, sp. zn. 5Cdo/87/2017, sp. zn. 6Cdo/21/2017 a sp. zn. 6Cdo/129/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 8/2018, pod R 71/2018).

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a prípadným označením rozhodnutí najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

13. Žalobca v súvislosti s namietaným dovolacím dôvodom § 421 ods. 1 písm. a) CSP považoval napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za nesprávny, pretože sa odklonil od právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v uznesení sp. zn. 4Cdo/111/2008, v ktorom dovolací súd zreteľne vyjadril svoj právny názor na obsah právneho úkonu odstúpenia od zmluvy, ktorý odvolací súd nerešpektoval.

14. Priblížením obsahu, resp. predmetu uvedeného rozhodnutia, na ktoré dovolateľ poukazuje možno konštatovať, že predmetom skúmania uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/111/2008 z 30. júna 2009 bolo v konaní o odstúpenie od kúpnej zmluvy, ktorá mala byť uzatvorená pod psychickým a fyzickým násilím a za nápadne nevýhodných podmienok riešená otázka naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti odstúpenia od zmluvy. Aj keď sa v závere rozsudku uvádza, že „Dovolací súd však považuje za potrebné uviesť, že odstúpenie od zmluvy je jednostranný, adresovaný právny úkon, ktorý sa stáva účinným tým, že dôjde do dispozičnej sféry adresáta. V zmysle § 48 ods. 1 Obč. zákonníka možno odstúpiť od zmluvy, len ak je to v zákone (v Obč. zákonníku alebo v inom zákone) pre konkrétny prípad stanovené, alebo ak bolo odstúpenie dohodnuté medzi účastníkmi zmluvy. Dohoda o odstúpení pritom nemusí byť viazaná na existenciu nejakého dôvodu. Pre odstúpenie od zmluvy tam, kde zmluva bola uzavretá písomne, platí, že aj odstúpenie musí byť písomné; inak zákon pre odstúpenie od zmluvy nevyžaduje žiadnu zvláštnu formu, preto odstúpiť od zmluvy možno písomne aj ústne. Obč. zákonník v § 48 ale ani v žiadnom inom ustanovení neurčuje povinnosť, aby obsahom právneho úkonu odstúpenia od zmluvy bolo aj uvedenie dôvodu odstúpenia (či už zákonného alebo dohodnutého). Prípadné uvedenie dôvodov odstúpenia v písomnom (prípadne aj ústnom) odstúpení od zmluvy neznamena viazanosť týmito dôvodmi. Neexistencia dôvodov odstúpenia uvedených v odstúpení preto nevylučuje platnosť odstúpenia z iných skutočne existujúcich dôvodov. Pokiaľ teda v preskúmvanej veci boli v odstúpení od zmluvy označené ako dôvody odstúpenia fyzický a psychický nátlak, neznamena to, že súd v konaní o určení neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy nie je povinný sa zaoberať aj dôvodom odstúpenia uvedeným právnou predchodkyňou žalovaných vo vyjadrení k žalobe, t. j. existenciou tiesne a nápadne nevýhodných podmienok, ktorý ako zákonný dôvod odstúpenia od zmluvy vyplýva z ustanovenia § 49 Obč. zákonníka. V súvislosti s týmto ustanovením dovolací súd poznamenáva, že ide o ustanovenie, ktoré pokrýva prípady nápadne (neprimerane, neprípustne) nevýhodného postavenia niektorej zo zmluvných strán a jeho cieľom je dosiahnuť v zmluvných

vzťahoch, inak ovládaných zásadou zmluvnej autonómie (voľnosti), potrebnú vyrovňavaciu spravodlivosť (ekvitu)“. Z uvedeného (síce) vyplývajú práve tie závery, na ktoré sa žalobca v podanom dovolaní odvoláva; je potrebné však uviesť, že sa jedná o názor najvyššieho súdu vyslovený mimo rámca, resp. nad rámec konkrétne riešenej skutkovej a právnej problematiky, teda o tzv. obiter dictum, obsahom ktorého nie sú vlastné právne závery týkajúce sa rozhodovaného sporu.

15. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že dovolateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu s úplne iným predmetom konania, ktorý sa vôbec nedotýkal otázky odstúpenia od úverovej zmluvy, ale riešil otázku existencie naliehavého právneho záujmu na takomto odstúpení. Dovolací súd zároveň uvádza, že v prejednávanej spore nejde ani o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, nakoľko v rozhodnutí, na ktoré poukázal žalobca išlo o odstúpenie od kúpnej zmluvy, ktorá mala byť uzatvorená pod psychickým a fyzickým násilím a za nápadne nevýhodných podmienok, pričom v prejednávanej spore išlo o odstúpenie od úverovej zmluvy z dôvodu neplatenia splátok úveru.

16. Dovolací súd na uvedenom základe konštatuje, že žalobca týmto rozhodnutím nedoložil to (čo je vo všeobecnosti od dovolateľa požadované), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Preto sa najvyšší súd ani nezaoberal tým, či dovolateľ naformuloval právnu otázku a či správne, alebo či dovolateľ uviedol ako by mala byť táto otázka správne riešená, keďže body a/ až c/ uvedené v odseku 13. tohto rozhodnutia sú obligatórne a musia byť splnené kumulatívne.

17. Dovolací súd navyše zdôrazňuje, že dôvodom, pre ktorý bola žaloba zamietnutá bola skutočnosť, že neboli splnené podmienky pre odstúpenie od zmluvy podľa prvej vety článku VIII., bod 8.4. zmluvy, teda pre omeškanie s úhradou splátok, keďže doručeniu odstúpenia od zmluvy nepredchádzala výzva na plnenie. Inými slovami povedané, žalobca bol povinný pred odstúpením od zmluvy žalovaných vyzvať na úhradu zameškaných splátok, ktorú povinnosť si však nesplnil a od zmluvy priamo odstúpil.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

19. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných 1/ a 2/ v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), ktorým priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.